

بررسی اثر عوامل کلان بر فساد در فوتبال ایران از طریق میانجی‌های فردی و مدیریتی

شهرام شفیعی^۱، حکیمه افروزه^۲

هدف از این پژوهش بررسی اثر عوامل کلان و محیطی بر فساد در فوتبال از طریق میانجی‌های فردی و مدیریتی و ارائه راهکارهایی برای اصلاح یا توقف فساد بود. این تحقیق به صورت آمیخته انجام شد و جامعه آماری را کارشناسان، داوران، مربیان، بازیکنان و مدیران فوتبال ایران تشکیل دادند که تعداد ۱۳۰ نفر به صورت هدفمند و در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته بود که توسط نخبگان و بعد از اعمال نظرات آنان توسط تکنیک دلفی تایید شد. جهت Smart PLS و Spss تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزارهای ۱۹ بهره گرفته شد. یافته‌ها نشان داد که عوامل کلان (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و PLS بین‌المللی) با واسطه عوامل مدیریتی یا فردی و یا به واسطه هر دو عامل بر فساد تأثیرگذار هستند. در جمع‌بندی این پژوهش باید گفت که براساس مدل تاییده شده در پژوهش فساد در فوتبال ناشی از علل مختلفی است اما نهایتاً توسط مولفه‌های فردی صورت می‌گیرد و عوامل مدیریتی در بحث فساد در واقع جنبه انتخابی و تصمیم‌گیری مربوط به رفتار فساد را شامل می‌شوند.

واژگان کلیدی: فساد، فوتبال ایران، عوامل کلان.

۱ - استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۱۷۹۹۱۳۸۳۰؛ پست الکترونیکی: (ha.afroozeh@yahoo.com)

۱- مقدمه

گزارش کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی نشان داد که بحران فساد در فوتبال کشور بسیار وسیع و پیچیده است و مدیریت بحران در این زمینه نیازمند شناخت همه جانبه از نهاد فوتبال در جامعه است. با ورود بی‌ضابطه سرمایه عمومی کشور به این رشته ورزشی و افزایش درآمد فوتبال‌لیست‌ها نسبت به دیگر اقشار مردم و عدم افزایش سطح کیفی بازی‌ها و متعاقباً نتایج ضعیف حاصله و اخبار منتشره از حواشی تیم‌ها و بازیکنان اعم از تباری تیم‌ها، مربیان، داوران و پرداخت‌های غیرمعارف باشگاه‌ها به بازیکنان و رفتارهای غیراخلاقی رخ داده در خارج و داخل زمین فوتبال از سوی برخی از بازیکنان و رسانه‌ای شدن این موارد، حساسیت افکار عمومی نسبت به این ناهنجاری‌ها بالا رفته و لذا ضرورت بررسی علمی پدیده فساد در فوتبال بیش از پیش آشکار شده است. وجود این مسائل در فوتبال ایران با توجه به انعکاس اجتماعی آن از طریق رسانه‌ها موج منفی عظیمی ایجاد نموده است که در حال حاضر، خواست مردم و اکثر اهالی فوتبال، زدودن چهره فساد از فوتبال ایران است. ورزشگاه‌های فوتبال به محل مناسبی برای بدآموزی، بدزبانی و دشنام تعدادی از تماشاگر‌نماها تبدیل شده تا جایی که بسیاری از خانواده‌ها مانع حضور فرزندان خود در این محیط می‌شوند. کاهش فاحش تماشاگران در استادیوم‌های ورزشی به هنگام مسابقات، یکی از دلایل اثبات این قضیه است. از طرفی سابقه امر ثابت نموده که از سوی فدراسیون اراده قاطعی با هدف برخورد مناسب با ناهنجاری‌های فوتبال وجود ندارد بلکه بعضی از مدیران آن فدراسیون، خود نیز در وقوع برخی از این ناهنجاری‌ها مشارکت دارند. عدم برخورد منصفانه با پدیده‌های ضد فرهنگی و ضد اخلاقی، شرایط دشواری برای قشر جوان بوجود آورده تا جایی که عده زیادی معتقدند در بعضی از مفسده‌ها، تشکیلاتی بوده و معتقد به وجود مافیا هستند.

فوتبال، فساد را در موقعیت‌های و شرایط متعددی تجربه کرده و این امر محدود به کشورهای درگیر فساد اجتماعی، نمی‌گردد و این تفکر که ورزش نمادی از جوانمردی است را در اذهان عموم به خطر انداخته است. همچنین فساد در لیگ‌های فوتبال باعث خروج رسانه‌ها و حامیان مالی جهت فرار از بدنامی شده و لطمات مالی فراوانی را به لیگ وارد نموده اند (۱). همچنین با بدنامی این باشگاه‌ها در امر فساد، سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی را چه خود سازمان و چه در بخش‌های تابعه بسیار کاهش می‌دهد که بی شک این امر در روند پیشرفت فوتبال و ورزش کشور خلل ایجاد خواهد کرد (۲). در صورتی که از گسترش فساد در فوتبال به عنوان صنعتی پرسود جلوگیری نشود، عواقبی در پی دارد که از آن جمله می‌توان به سلطه سرمایه‌داری در فوتبال، نقص فلسفه ورزش یعنی رقابت سالم و جوانمردانه، لطمه به شهرت و آوازه باشگاه‌ها، رده‌های پایین‌تر لیگ و افراد درگیر در فوتبال، نقض شایسته سالاری و کاهش انگیزه کارکنان سازمان‌های ورزشی و ورزشکاران نوپا، از دست رفتن هواداران، تماشاگران و بینندگان تلویزیونی و در نتیجه از دست رفتن حمایت حامیان مالی و مقامات شهری، اشاره کرد (۳). در سال‌های اخیر جهان شاهد رشد بی‌سابقه آگاهی نسبت به پیامدهای گسترش فساد بوده است.

فساد عبارت است از سوءاستفاده از قدرت (عمومی دولتی) برای مقاصد شخصی که به زیان منافع عمومی است (۴). سازمان‌های بین‌المللی، دولت‌ها و نهادهای جامعه مدنی فساد را به عنوان مانعی جدی برای تحقق حقوق شهروندی، دموکراسی، رشد کیفی، و ثبات ملی و بین‌المللی مورد ارزیابی قرار می‌دهند. فساد، گذشته از آن‌که از نظر اخلاقی ناپسند است، بیشتر به آن علت که سبب بروز بسیاری ناکارآمدی‌ها و دشواری‌ها برای

تحول و توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌شود، به کانون توجه بسیاری از اقتصاددانان، متخصصین علوم سیاسی و پژوهشگران علوم مدیریت تبدیل شده است (۵). لو و لین فساد را مشکلی قابل توجه عنوان نمودند که به ضرر توسعه اقتصادی و ثبات اجتماعی بسیاری از کشورها است (۶). اگرچه ممکن است فساد موجب رهایی از برخی فرایندهای دست‌وپاگیر و در نهایت انجام سریع برخی امور شود، اما باید توجه داشت که این امر به قیمت به خطر افتادن سلامت نظام قانونی و سایر پیامدهای مصیبت بار انجام می‌شود و در ارتباط با افکار عمومی، اعتبار دولت را در انظار شهروندان و همچنین جامعه بین‌المللی خدشه‌دار می‌کند (۷).

فساد در ورزش نیز پدیده جدیدی نیست اولین گزارش مربوط به بازی های المپیک ۳۸۸ قبل از میلاد بوده است که طبق آن پیولوس^۱ با پرداخت رشوه به سه نفر از رقبای خود، به او اجازه رسیدن به کسب مدال دادند. همچنین مدارکی در ۱۲ سال قبل از میلاد در مورد فساد در مدیریت ورزشی وجود دارد که طی آن دامونیکاس^۲، پدر پولکتور کشتی‌گیر المپیک، تلاش کرد که به سوساندورز^۳ جهت متقاعد نمودن وی برای شکست در برابر پسرش رشوه دهد (۳). ورزش باید با سجایای اخلاقی، اصول جوانمردی، گذشت و ایثار همراه باشد و همه ورزشکاران، تماشاگران، مربیان و مدیران ورزشی باید اصول و معیارهای اخلاقی را رعایت کنند، اما در عمل چنین نیست و ناهنجاری های رفتاری، پرخاشگری، تقلب، تبانی و قانون‌شکنی در محیط های ورزشی روز به روز در حال افزایش است (۸). در دهه‌های اخیر ظاهراً این رفتار بیشتر به امری عادی تبدیل شده است (۹). با توجه به تنوع زیاد فعالیت ها در زمینه ورزش، تنوع موارد زیادی از فساد را نیز می توان مشاهده کرد و برای به دست آوردن نتیجه مطلوب به دنبال فسادهای مختلف هستند (۹ و ۱۰). باید اشاره نمود که تعریف فساد در ورزش نیز دشواری مضاعفی در پی دارد، زیرا با وجود این که ورزش بین‌المللی می‌باشد، اما در برخی موارد فعالیت‌هایی که به عنوان فساد در ورزش تلقی می شوند، بستگی به نوع ساختار جامعه بررسی کننده دارد. گورس و چادویک (۲۰۱۰) در تعریف فساد در ورزش آن را شامل هر گونه فعالیت غیر قانونی یا غیر اخلاقی دانستند که به صورت عمدی نتیجه مسابقه ورزشی را به سود یک یا گروهی منحرف سازد (۱۰). در مسابقات فرمول یک ۲۰۰۲ استرالیا گرنند پریکس^۶ باریچلو اجازه داد هم تیمی او مایکل شوماخر زودتر از او به خط پایان برسد. همچنین برای میزبانی جام جهانی فوتبال در سال ۲۰۰۶ در آلمان، این کشور اقدام به تنظیم مالی سودآور در بازی دوستانه بین بایرن مونیخ و تیم هایی از تایلند، تونس، ترینیداد و مالت نمود که جایزه این مسابقات از یک نگاه سود آور و از یک سو فساد آور بود (۱۱).

از دیگر مظاهر فساد در ورزش و به خصوص در فوتبال تبانی^۴ است به وسیله بازیکنان، مربیان، مدیران تیم‌ها و در مواردی متاسفانه به وسیله داوران رخ می‌دهد. کما این که در سال ۱۹۸۶ دو تیم انگلیسی استوک سیتی و بورنلی برای این که هر دو به لیگ اول راه پیدا کنند، طی تبانی تصمیم به مساوی گرفتند (۱۲). از دیگر موارد تبانی و فساد در فوتبال می توان به وقایع سری A ایتالیا در سال ۲۰۰۶ اشاره نمود. جایی که پلیس به مسئولان تیم های یوتوس، AC میلان، فیورنتینا و لاتزیو به خاطر استفاده از داوران مورد نظر خود، مشکوک شد، و حتی جان لویجی

1. Liu, J.Lin, B

2. Eupolos

3. Damonikos

4. Sosandors,

5. Gorse & Chadwick

6. Austrian Grand Prix of 2002

7. match-fixing

بوفون دروازه به نام فوتبال جهان در این مورد از مظنونین به شمار آمد (۱۳). در تحقیقاتی که موسسه *RGA* و *EGBA* و *ESSA* در فاصله سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ در مورد فساد در ورزش در برخی قاره ها به انجام رساندند به ۲۰۸۹ پرونده برخورد کردند که حدود ۹۵/۶۴ درصد از آنان مربوط به دوپینگ بود و از این تعداد ۷۶/۵۸ درصد از این موارد در قاره اروپا و امریکای شمالی گزارش شده بود. همچنین ۷۰ درصد از مواردی که در اروپا گزارش شده بود در فوتبال رخ داده بودند. در فوتبال ۸ مورد تبانی بدون ارتباط با شرط بندی، ۱۳ مورد مربوط به شرط بندی و ۲۸ مورد دوپینگ گزارش شد (۱۴). از دیگر موارد فساد در ورزش می توان به رسوایی تبانی در سال ۲۰۱۱ در ترکیه اشاره نمود که طی آن پلیس بعد از مظنون شدن به ۱۹ بازی باشگاهها را مورد تحقیق قرار داد و طی آن در دهم جولای ۶۱ نفر که از مدیران باشگاهها و برخی از بازیکنان تیم ملی بودن، بازداشت شدند (۱۵).

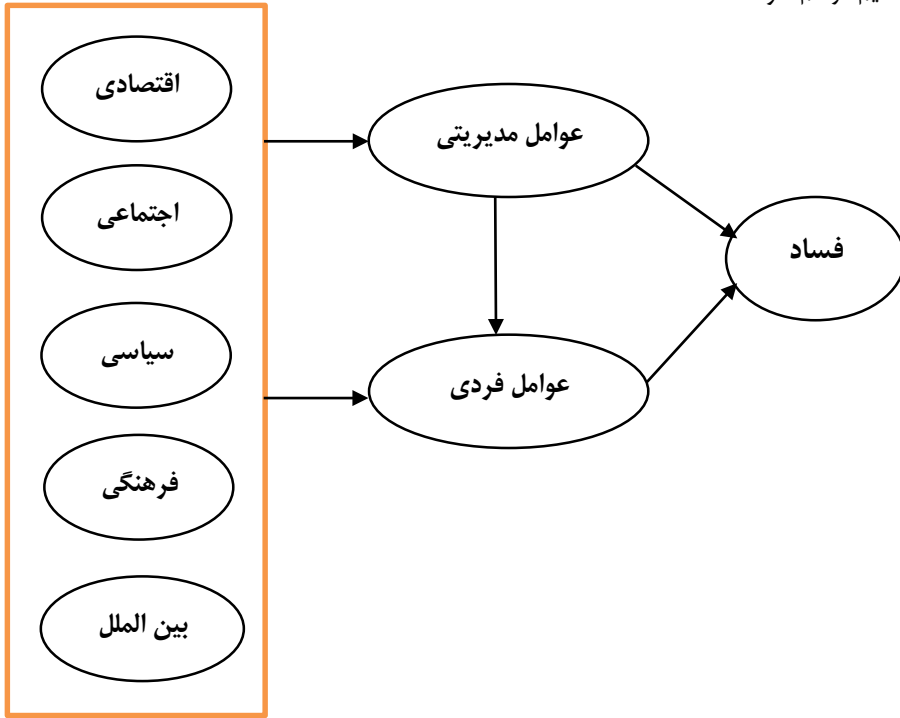
سطح و میزان انحراف و فساد در ورزش بستگی اساسی به سطح و میزان انحراف در جامعه دارد. این انحرافات می تواند شامل مواردی مانند تقلب، تبانی، اختلاس، استعمال مواد مخدر، دوپینگ، شرط بندی، نژادپرستی و وندالیسم می باشد (۱۶). به هر حال این واقعیت را نمی توان انکار کرد که برای ارائه راهبردهای ضد فساد در هر کشوری باید مؤلفه های بروز فساد با توجه به شرایط خاص آن کشور مورد بررسی و شناسایی قرار گیرد. زیرا بدون در نظر گرفتن این شرایط نمی توان انتظار تحقق نتایج مطلوب را داشت. به طور کلی، برخی از عواملی چون عدم وجود مرزبندی های روشن بین بخش عمومی و خصوصی، ضعف نهادهای رسمی، قوانین و مقررات ناکارآمد، سطح پایین رقابت اقتصادی و نهایتاً ضعف جامعه مدنی در کشوری از جمله ایران، نیز مصداق دارد که با مشکل فساد سیستماتیک دست و پنجه نرم می کنند (۱۷). از سوی دیگر، طبقه بندی های مختلفی برای پدیده فساد وجود دارد. برخی از صاحب نظران، فساد را به دو دسته تصادفی و عمدی، برخی به فساد فردی و گروهی؛ برخی به فساد کلان و خرد و برخی به فساد سیاسی، اداری، انتخاباتی، مالی و قانونی تقسیم می کنند و همچنین. الوانی بیان می کند فساد تا حد زیادی از نظام های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی تأثیر می پذیرد (۱۸ و ۱۹) برخی معتقدند که فساد در ورزش به سه طریق قابل ارزیابی می باشد. اولین روش مربوط به فساد های شخصی در ورزش می باشد. طریقه دوم در فساد مربوط به شرکت های شرط بندی یا فدراسیون ها می باشد و در نهایت روش سوم مربوط به سازمان های خارج از دنیای ورزش می باشد که به صورت منطقی هر کدام از آنها بستگی به محیط، ابزار و انگیزه دارد (۲۰)

با وجود ارزش تقریبی صدو چهل میلیارد دلاری در صنعت ورزش، پتانسیل زیادی جهت درآمد های هنگفت و در نتیجه احتمال فسادهای گوناگون در این حوزه وجود دارد (کلايمن، ۲۰۰۹) و با توجه به اینکه امروزه ورزشی از جمله فوتبال دارای منبع درآمدی هنگفتی است و در واقع به یک صنعت تجاری تبدیل شده است فساد در این حیطه بیش از پیش خواهد بود. از مسائل غیر اخلاقی رایج در فوتبال کشور به تبانی با داور برای رسیدن به پیروزی، مقاومت در برابر رای داوران و استفاده از دوپینگ اشاره کرده است (۲۰). قلی پور و نیک رفتار عوامل بروز فساد را به دو دسته عوامل داخلی و خارجی تقسیم نمودند و مهم ترین عوامل داخلی بروز فساد اداری در سازمان های دولتی ایران را سطوح پرداخت ها و عدم شایسته سالاری دانستند و پر رنگ ترین عوامل خارجی فساد اداری را شفافیت و اثر بخشی قوانین ذکر نمودند (۲۱). صفری (۱۳۸۷) نیز مهم ترین عامل مؤثر بر فساد اداری در سازمان تربیت بدنی عوامل اقتصادی و بهترین روش کنترل، افزایش درآمد، جلوگیری از فساد استخدامی و سیستم های مالی کارآمد ذکر نمود (۲۲). نجفی و همکاران (۱۳۹۱) نیز در بررسی عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری در فدراسیون فوتبال

نشان دادند که عوامل فرهنگی بیشترین نقش را در بروز در گسترش فساد اداری دارند و در بین روش های مختلف کنترل فساد اداری نیز خصوصی سازی به عنوان مهم ترین روش کنترل شناخته شد (۲۳). بالدسون و همکاران (۲۰۰۷) نیز طی تحقیقی به این نتیجه رسیدند که بیشتر بازیکنان بسکتبال در دانشگاه های آمریکا به دلیل درآمدهای کم و وضعیت اقتصادی ضعیف در معرض فساد و تبانی قرار می گیرند (۲۴). نومراتو (۲۰۰۹) عنوان نمودند که چگونه رسانه هم می تواند به عنوان دشمن و هم به عنوان تسهیل کننده فساد در ورزش عمل کند (۲۵). دونگ و تورینگلر (۲۰۱۲) در تحقیق خود در مورد علل فساد در چین دریافتند که در استان هایی که تلاش های ضد فساد، پیشرفت تحصیلی بالاتر، تحت نفوذ دانشگاه های انگلیس و امریکا و کلیسا، دسترسی بیشتر به رسانه ها، دستمزد نسبی بالاتر و نمایندگی زنان در مجلس وجود داشت به طور قابل توجهی فساد کمتر از استان های با عدم تجانس و مقررات فراوان بود (۲۶). در کشورهایی مانند ایتالیا که همیشه با مافیا توام می باشد نیز لیزکیاندر و میلیماسی (۲۰۱۵) در تحقیق خود نشان دادند که فساد در اقتصاد این کشور همیشه موجب کاهش رشد در بلند مدت شده است، اگرچه در کوتاه مدت تاثیر قابل ملاحظه ای را نشان ندهد (۲۷). این در حالی است که وارف (۲۰۱۶) ادعان دارد که سطح فساد در کشورهای مختلف به موارد مختلفی بستگی دارد که میزان دموکراسی، شفافیت های مالیاتی و قوانین دقیق چند مورد از آنها می باشد و راهبردهایی مانند کمپین های ضد فساد را پیشنهاد می دهد (۲۸). همچنین ابراهیم و همکاران (۲۰۱۵) مبارزه با فساد از طریق شناسایی موارد فساد را مقدم بر تدوین راهبردهای هر سازمان می دانند (۲۹). گوتسچالک و اسمیت (۲۰۱۶) نیز از روش های مبارزه با فساد به نهادهایی غیر دولتی اشاره می کند که دارای سیستمی شفاف و به روز باشد تا همگان بتوانند نوع نظارت و نتایج آن را رصد کنند (۳۰). همچنین با پژوهشی در مورد فساد در ورزش استرالیا بیشتر فسادهای منافع محلی است و به فسادهای از جمله تبانی، سوء استفاده از روابط افزایش بسیار زیاد شرط بندی به دلیل معرفی و جذب آنلاین شرط بندی و قمار اشاره کرده است (۳۱). به هر حال برای دهه های گوناگون پژوهش در مورد فساد، بر علل و نتایج آن متمرکز بود (۳۲ و ۳۳). از سال ۱۹۹۰ به بعد که بانک جهانی، صندوق بین المللی پول، سازمان همکاری های اقتصادی و اتحادیه اروپا در زمینه کمک به کشورها در تدوین و پیاده سازی استراتژی های مبارزه با فساد به فعالیت پرداختند، ادبیات مبارزه با فساد توسعه یافته و تبیین اثرات منفی فساد و تطبیق استراتژی مربوطه در اولویت کاری بسیاری از کشورها قرار گرفت (۳۴). از آنجا که فوتبال مثابه یک پدیده اجتماعی است و جامعه را با خود درگیر می کند و ضمن تحمیل تحولاتی عظیم بر ساختار جامعه، افکار عمومی را نیز تحت تاثیر قرار می دهد توجه به مقوله فساد و کج روی در این رشته، ضروری به نظر می رسد. از آنجا که حتی مقامات فیفا که بزرگترین نهاد فوتبال دنیاست در سال ۲۰۱۵ توسط پلیس فدرال به اتهام تقلب، اخاذی و پولشویی مورد تعقیب و سرانجام دستگیر شدند، بنابراین برنامه ریزی جهت شناسایی و مبارزه با فساد در فوتبال ضروری بنظر می رسد. برای شناسایی مؤلفه های بروز فساد محقق بر آن است که به این پرسش پاسخ دهد که چه عواملی در سطوح کلان موثر است؟ کدام عوامل از سطوح کلان بر فساد تاثیر می گذارند؟ و در نهایت راهکارها کدام اند؟

1. Baldson, E. Fong, L. Thayer, M
2. Numerato, D
3. Bin Dong , Benno Toreler
4. Lisciandra, M. Millemaci, E
5. Warf
6. Ibrahim, M. Kumi, E. Yeboah, T
7. Gottschalk, P. Smith, C

طبق بررسی مطالعات انجام شده در زمینه‌ی تحقیق حاضر، چارچوب مدل مفهومی تحقیق در شکل ۱ بر اساس رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری^۱ ترسیم شده است. تا در این مطالعه امکان ارزیابی ضرایب مستقیم و غیرمستقیم فراهم شود.

عوامل کلان

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع آمیخته است و جامعه تحقیق را کارشناسان، اعضای هیات علمی، مربیان، بازیکنان، داوران و مدیران فوتبال تشکیل دادند که در نهایت ۱۳۰ نفر از آنان به صورت هدفمند و در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. بعد از شناسایی مولفه‌های اولیه فساد در فوتبال با استفاده از پیشینه تحقیق و مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با نخبگان، محقق به ساخت پرسشنامه اولیه اقدام نمود، سپس این سوالات در اختیار نخبگان فوتبال قرار گرفت و بعد از سه بار اعمال نظرات با استفاده از تکنیک دلفی پرسشنامه تعدیل و تکمیل گردید. در نهایت پرسشنامه شامل ۶ بعد، ۲۰ سوال و ۱۰ پیامد فساد شد. اعتبار سنجی مورد استفاده در این تحقیق شامل روایی همگرا و واگرا بود. روایی همگرا معیاری است که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بکار برده می‌شود (۳۵). پایایی ترکیبی بالای ۰/۷ نشان از قابل قبول بودن پایایی هر سازه تحقیق دارد.

همچنین مقدار ملاک برای سطح قبولی روایی همگرایی $0/4$ می باشد (مگنز و همکاران، ۱۹۹۶). همانگونه که در جدول ۱ آمده است مقادیر AVE مربوط به هر سازه از $0/4$ بیشتر بوده و این مطلب موید این می باشد که روایی همگرایی پرسشنامه حاضر در حد قابل قبول است.

جدول ۱. پایایی و روایی سازه ابعاد کلان و عوامل مدیریتی و فردی

متغیر	اقتصادی	اجتماعی	سیاسی	فرهنگی	بین‌المللی	مدیریتی	فردی	فساد
پایایی ترکیبی	۰/۷۹	۰/۸۰	۰/۷۷	۰/۷۴	۰/۷۴	۰/۸۲	۰/۸۰	۰/۸۳
روایی همگرایی	۰/۵۵	۰/۶۶	۰/۶۲	۰/۵۰	۰/۶۱	۰/۶۰	۰/۵۰	۰/۵۲

همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی شامل میانگین، واریانس و انحراف معیار با استفاده از SPSS 19 استفاده شد و از روش حداقل مربعات جزئی جهت بررسی برازش مدل استفاده شد که برای این منظور از نسخه سوم نرم افزار Smart PLS استفاده گردید همچنین برای اندازه گیری گویه ها، مقیاس شش ارزشی طیف لیکرت (۱= بسیار کم تا ۶= بسیار زیاد) مورد استفاده قرار گرفت. برای سنجش پایایی پرسشنامه در یک مطالعه راهنما از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که $0/84$ بدست آمد.

یافته ها

یافته های تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بخش توصیفی، برخی از ویژگی های جمعیت شناختی آزمودنی ها نشان داده شده است.

جدول ۲. تحصیلات پاسخ دهندگان

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد
دیپلم	۳۷	۵/۲۸
کارشناسی	۵۷	۴۳/۸
ارشد	۲۷	۲۰/۸
دکتری	۹	۶/۹
کل	۱۳۰	۱۰۰

جدول ۳. سمت در فوتبال پاسخ دهندگان

سمت	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
بازیکن	۵۰	۳۸/۵	۳۸/۵
مربی	۲۶	۲۰	۵۸/۵
داور	۱۴	۱۰/۸	۶۹/۳
کادر فنی	۱۸	۱۳/۸	۸۳/۱
اصحاب رسانه	۴	۱۰/۸	۹۳/۸
آکادمی المپیک	۸	۶/۲	۱۰۰
کل	۱۳۰	۱۰۰	

با توجه به داده‌های توصیفی بالاترین سطح تحصیلات نمونه‌های تحقیق کارشناسی و پایین‌ترین سطح تحصیلات مربوط به دکتری می‌باشد. پاسخ‌دهندگان که شامل بازیکنان، مربی، داور، کادر فنی باشگاه و فدراسیون، اصحاب رسانه و آکادمی فوتبال را در بر می‌گیرند در جدول مشخص شده است.

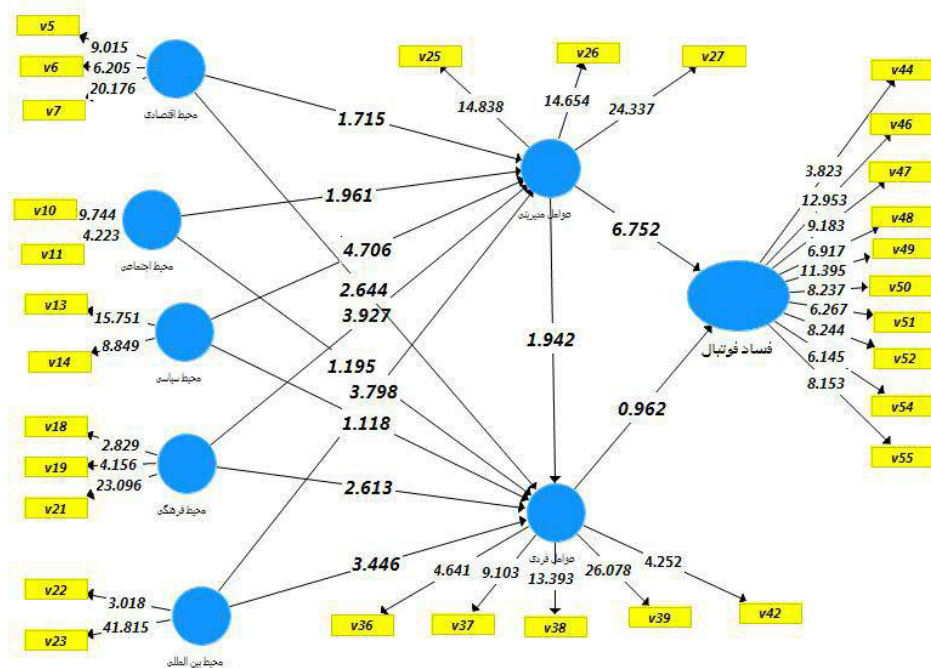
قسمت دوم شامل تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش PLS که مزیت‌های بالاتری نسبت به نرم افزارهای نسل اول برخوردار است، می‌باشد. مهم‌ترین دلیل، برتری این روش برای نمونه‌های کوچک ذکر شده است. دلیل بعدی داده‌های غیرنرمال می‌باشد که پژوهشگران در برخی پژوهش‌ها با آن روبرو می‌شوند. در نهایت دلیل آخر استفاده از این روش، سروکار داشتن با مدل سازنده است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). تجزیه و تحلیل از سه بخش مدل اندازه‌گیری (پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا)، مدل ساختاری (ضریب معنادار، ضریب تعیین و ضریب قدرت پیش‌بینی) و مدل کلی GOF تشکیل شده است؛ که کلیه‌ی این عوامل، مورد تأیید و مناسب گزارش شد.

پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها خروجی نرم‌افزار در شکل‌های ۲ و ۳ آمده است. برای سنجش معناداری روابط علی بین متغیرها از شاخص جزئی مقدار t استفاده شد (شکل ۲). بر اساس سطح معناداری $0/05$ مقدار t باید بیشتر از $1/9$ باشد. کمتر از این مقدار، پارامتر مربوط به الگو، مهم شمرده نمی‌شود. بعد از بررسی معنادار بودن روابط بین متغیرها ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به فرضیه‌ها بررسی شد، شکل ۳ مدل پژوهش همراه با ضرایب بار عاملی را نشان می‌دهد؛ و در آخر برای برازش کلی مدل تحقیق از معیار GOF استفاده شد که خروجی آن در قسمت بعدی آمده است.

برای بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین معیار، ضرایب معناداری Z یا همان مقادیر t -values (حالت معناداری) است. با توجه به شکل شماره ۲ مسیر محیط اقتصادی بر عوامل مدیریتی، محیط اجتماعی بر عوامل فردی و محیط سیاسی بر عوامل فردی در بازه کمتر از $1/96$ قرار گرفته است، لذا می‌توان چنین بیان کرد که این عوامل با میانجی‌های مدیریتی و فردی بر فساد تاثیرگذار نبوده به بیانی دیگر تاثیرگذاری سایر ابعاد بر فساد از اهمیت بالاتری برخوردار بوده است و شاید تاثیرگذاری بالای آنها بر تاثیرگذاری پایین این عوامل را نشان نمی‌دهد و این بازه‌ها کمتر از $1/96$ قرار می‌گیرد. دومین معیار برای بررسی برازش ساختاری در یک پژوهش ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته) مدل است.

R^2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار $0/19$ ، $0/33$ و $0/67$ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود. مطابق با شکل ۱، مقدار R^2 تبیین شده برای عوامل مدیریتی $0/50$ ، عوامل فردی $0/49$ و پیامدهای فساد $0/42$ محاسبه شده است که با توجه به سه مقدار ملاک، مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تأیید می‌سازد.

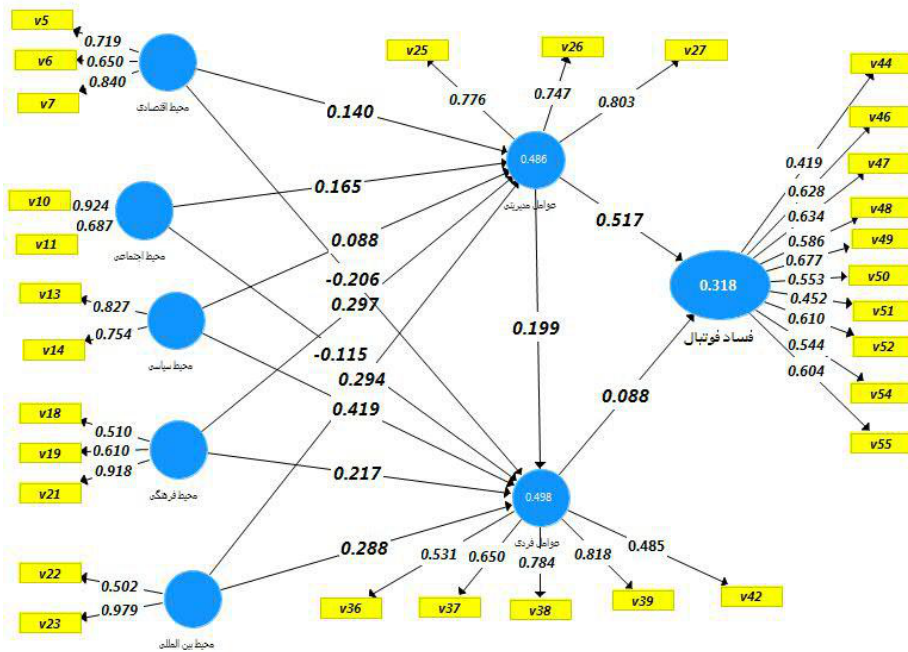
شکل ۲. الگوی ضرایب معناداری Z

جدول ۴. نتایج معیار R^2 برای سازه درون‌زا

متغیرهای درون‌زا	R^2	Q^2
عوامل فردی	$0/489$	$0/191$
عوامل مدیریتی	$0/486$	$0/299$
فساد فوتبال	$0/348$	$0/091$

در نهایت آخرین معیاری که لازم است بررسی گردد، معیار قدرت پیش‌بینی مدل Q^2 است. در صورتی که مقدار Q^2 در مورد یک سازه درون‌زا سه مقدار $0/02$ ، $0/15$ و $0/35$ را کسب نماید، به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برون‌زای مربوط به آن دارد. از آنجای که مقدار Q^2 سازه

درون‌زای مدیریتی ۰/۲۷، فردی ۰/۱۹ و پیامدهای فساد ۰/۰۹ محاسبه گردید، که نشان از قدرت پیش‌بینی قوی مدل در خصوص این سازه دارد و برازش مناسب مدل ساختاری پژوهش را بار دیگر تأیید می‌کند.

شکل ۳. الگوی مقادیر ضرایب بارهای عاملی

برای برازش کلی مدل تحقیق از معیار GOF استفاده شده است که از فرمول زیر محاسبه می‌شود: با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای این معیار، حاصل شدن ۰/۱۴، نشان از برازش کلی خوب مدل را دارد.

$$GOF = \sqrt{Communalities \times R}$$

$$Communalities = \frac{0/274 + 0/299 + 0/381 + 0/232 + 0/226 + 0/287 + 0/346 + 0/284}{8} = 0/291$$

$$R^2 = \frac{0/498 + 0/486 + 0/418}{3} = 0/467$$

$$\sqrt{0/123 \times 0/467} = 0/14$$

جدول ۵. نتایج معیار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای پنهان تحقیق

	ضریب آلفای کرونباخ Alpha>0.7	ضریب پایایی ترکیبی CR>0.7
عوامل فردی	۰/۷۷۷	۰/۷۹۴
عوامل مدیریتی	۰/۷۶۸	۰/۸۱۹
فساد فوتبال	۰/۷۷۵	۰/۸۳۰
محیط اجتماعی	۰/۷۲۷	۰/۷۹۴
محیط اقتصادی	۰/۷۱۹	۰/۷۸۹
محیط بین المللی	۰/۷۷۹	۰/۷۲۵
محیط سیاسی	۰/۷۰۵	۰/۷۷۰
محیط فرهنگی	۰/۷۱۶	۰/۷۳۱

جدول ۶. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات مدل

نتیجه	ضریب معناداری	ضریب استاندارد	متغیرهای میانجی	متغیرهای کلان فساد
رد	۱/۷۲	۰/۱۴	عوامل مدیریتی	عوامل اقتصادی
تأیید	۲/۶۴	۰/۲۱	عوامل فرد	
تأیید	۱/۹۶	۰/۱۶	عوامل مدیریتی	عوامل اجتماعی
رد	۱/۲۰	۰/۱۱	عوامل فرد	
تأیید	۴/۷۱	۰/۰۸	عوامل مدیریتی	عوامل سیاسی
رد	۱/۱۲	۰/۴۲	عوامل فرد	
تأیید	۳/۹۳	۰/۳۰	عوامل مدیریتی	عوامل فرهنگی
تأیید	۲/۶۱	۰/۲۲	عوامل فرد	
تأیید	۳/۸۰	۰/۲۹	عوامل مدیریتی	عوامل بین المللی
تأیید	۳/۴۵	۰/۲۹	عوامل فرد	

همانگونه که جدول شماره ۶ نشان می‌دهد متغیر بین المللی بر عوامل فردی و مدیریتی بیشترین تأثیرپذیری را دارا می‌باشد که نشان می‌دهد عوامل کلان بین المللی برایجاد فساد بیشترین تأثیر را می‌گذارد. متغیر سیاسی بالاترین تأثیر را بر وامل مدیریتی و کمترین تأثیر را بر عوامل فردی و بر پیامدهای فساد می‌گذاردتداعی برند نسبت به رفتار مصرف‌کننده قبل از خرید ۰/۲۲ محاسبه گردید که این متغیر نیز نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی در این پژوهش بررسی تاثیرات عوامل کلان اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و بین‌المللی بر فساد در فوتبال ایران با در نظر گرفتن عوامل و فرایندهای مدیریتی و فردی بود که براساس نتایج، مدل طراحی شده از برازش مطلوبی برخوردار است. رویکرد در پیش‌گرفته شده در این مطالعه بر پیش فرض جریان فساد از محیط خارجی به محیط داخلی بود. این مساله وقتی اهمیت اصلی خود را نشان می‌دهد که براساس گزارش‌های مختلف از انواع فساد در جامعه حاکی از اثر بالایی عوامل کلان دارد. از این رو اثرات محیطی از طریق میانجی‌های ساختاری تحلیل و بررسی شدند. مطالعات قبلی عمدتاً رویکرد تخصصی در بررسی عوامل اثر گذار بر فساد نداشته‌اند. این مطالعه تلاش کرد با شناسایی عوامل و مسیرهای فساد در سطح کلان ورزش فوتبال بخشی از خلاء موجود در دانش قبلی را مرتفع سازد. به طور کلی نتایج این پژوهش از لحاظ متغیرهای شناسایی شده و روابط تأیید شده بین آن‌ها با تحقیقات قبلی همخوانی داشت (۲۲، ۲۳ و ۸).

نتایج یافته‌ها نشان داد که عوامل اقتصادی همچون بررسی‌های انجام گرفته در حوزه های ورزش از مهمترین عامل بروز فساد در ورزش است با توجه به اینکه تاثیرگذاری محیط اقتصادی بر عوامل فردی به ایجاد فساد منجر می‌شود که این با تحقیقات صفری (۱۳۸۷) فساد در سازمان های ورزشی و بولدستون و همکاران (۲۰۰۷) فساد در بسکتبال دانشگاه های آمریکا را حقوق کم کارکنان را عامل فساد و گودرزی (۱۳۹۰) عامل اقتصادی را تاثیرگذار بر فساد دانستند. رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، رشد تورم را نیز بر فسادهای کارکنان که فسادهای فردی محسوب میشود اثرگذار بیان کرده اند که با پژوهش حاضر همراستا می باشد و همچنین با تحقیقات مایینگ (۲۰۰۵) که عوامل اقتصادی را تاثیرگذار بر فسادهایی از جمله رشوه و تبانی و .. بیان کرده است. با توجه با عدم ثبات اقتصادی در ایران و وجود تورم و تحریم هایی که امروزه بر جامعه وارد شده است و در نهایت وجود باندها در اقتصاد رابطع معنی داری بر فرد دارد چرا که این عوامل فشارهای اقتصادی بیستری بر افراد وارد می کند تا به بخش مدیریتی جامعه که منابع مالی آنها از خود افراد جامعه تامین می شود. شاید تاثیر اقتصاد بر عوامل فردی آنچنان زیاد می باشد که تاثیر عوامل مدیریتی را به خوبی نشان نمی دهد، هر چند که اقتصاد می اواند در همه بخش های دولت و افراد جامعه تاثیرگذار باشد، در واقع بازکنان و مربیان، داوران و همه افراد ذینف در فوتبال زمانی که اعدم امنیت مالی در حال و در دروان بازنشستگی را احساس کنن با وجود اقتصاد بی ثبات و وجود ضعف اخلاقیات در این افراد میل به فساد و خلاف افزایش می باد و پیامد آن فسادهایی از جمله رشوه و رشوه دادن، جعل اسناد و تحصیل پول از طریق نامشروع و غیره خواهد بود. کوبرتن معتقد بود در دنیایی که اغلب درگیر کشمکش های نظامی است، می توان با احیای مسابقات المپیک یونان باستان، به صلح و برادری بین المللی دست یافت. او از ابتدا اصرار داشت که مسابقات ورزشی باید به دور از سیاست باشد، چون سیاست نفاق آمیز است اما در همان زمان، هیتلر و پیروانش در فکر بهره برداری از این مسابقات برای افزایش اعتبار امپراتوری نازی بودند. ایان بوروما از وبگاه آمریکایی پراجکت سندیکیت) حتی با اینکه فیفا یا کمیته بین المللی المپیک اصرار دارند که از سیاست به دور هستند، اما تقریباً همه حکومت ها از مسابقات بزرگ ورزشی بهره برداری سیاسی می کنند. در نتیجه، ورزش به هر صورت سیاسی می شود و هر چقدر فیفا و کمیته بین المللی المپیک ادعای بی گناهی سیاسی می کنند، حکومت ها بهتر می توانند از وقایع ورزشی بین المللی در راه اهداف خود استفاده کنند. نفوذسیاسیون بدون سابقه مرتبط و مدیریت ورزشی موجب دور شدن ورزش فوتبال از اهداف اصلی و حرفه ای خود گردید. (گزارش

اصل ۹۰) که این بیانات با رابطه معنی داری تاثیر بعد سیاسی بر عوامل مدیریتی ایجاد فساد در فوتبال را به همراه دارد اگر نه تمام بازیکنان بلکه شمار عمده‌ای از آنان براساس دوری و نزدیکی آنها به منابع قدرت سیاسی انتخاب می‌شوند". خداداد عزیزی "که یکی از فوتبالیست‌های کلیدی برای راهیابی ایران به جام جهانی فرانسه (۱۹۹۸) بود به خاطر ترمدهایش و ناسازگاری‌اش با عوامل دستگاه حاکمه مدت‌هاست کنار گذاشته شده؛ در حالی که گفته می‌شود با این که از دوران اوج یکی از بازیکنان مدت‌هاست می‌گذشت، این بازیکن به خاطر روابطش با زعمای قوم هنوز در تیم ملی در جام جهانی حضور یافت. (۳). میل به ستاره شدن و دستیابی به قدرت و ثروت پایه‌های اساسی رفتارها و مبارزات سیاسی است و این خود می‌تواند در جهت منفی یعنی فساد استفاده شود. (دوورژه ۱۳۵۴، ص ۳۸) که صاحبان جایگاه مدیریتی فوتبال سیاسیونی هستند که می‌تواند این صفات دار به همراه داشته باشند. همچنین استفاده از ورزش برای جایگاه‌ها یا فاختاری و نفوذ افراد سیاسی نیز فسادهایی که در ورزش اتفاق می‌افتاد (۳) که با این پژوهش هم‌خوانی ندارد. طوسی بیام می‌کند: مهمترین انحراف سیاسی انحصار قدرت است که افراد سیاسی برای تسهیل در این امر از فوتبال که وجهه مثبتی به این رفتار می‌دهد و در رساندن سیاسیون به اهداف تسهیل کننده است استفاده می‌کنند. وجود اهداف بزرگ و سلطه بر جامعه ورزشکاران از راه مدیریتی راحت تر می‌باشد فساد از طریق سیاسی و تاثیر بر عواما مدیریتی شکل می‌گیرد.

نتایج نشان داد که محیط اجتماعی و فرهنگی بر عوامل مدیریتی تاثیرگذار می‌باشد و باعث فسادهایی از جمله رشوه و جعل اسناد و غیره می‌شود. کینگستون (۲۰۰۷) بیان می‌کند که رشوه دادن در بین مقامات و ارتباطات غیر رسمی و تاثیر محیط اجتماعی و وجود خویشاوند سالاری از مسیر این محیط‌ها بر روی عوامل مدیریتی باعث فساد می‌شود که با نتایج یافته هم‌راستا می‌باشد و همچنین رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۰) و لهو و کبوی (۲۰۰۵) و اصغر احمدی (۱۳۸۱) همه عوامل اجتماعی و فرهنگی را بر فساد اداری سازمان‌های ورزشی فوتبال و سازمان‌های ورزشی از طریق روابط مدیریتی از جمله عدم کیفیت قوانین و استانداردها و خویشاوندسالاری و ... بر ایجاد فساد تاثیرگذار می‌دانند که با یافته‌های این پژوهش هم‌خوانی دارد. عوامل فرهنگی همچنین با تاثیر بر عوامل فردی از جمله ضعف اخلاقیات، پایین بودن سطح سواد و آگاهی و ضعف روحیه حرفه‌ای گری همه از عوامل فردی است که تحت تاثیر محیط فرهنگی به فسادهایی چون مصرف مواد مخدر، مشروبات الکلی، دوپینگ و ... می‌انجامد. تغییر هنجارهای فرهنگی جامعه از دیگران عوامل فسادور است با تحقیق کینگستون (۲۰۰۷) هم‌خوانی دارد

محیط بین الملل با تاثیرگذاری بر هر دو عامل مدیریتی و فردی در ایجاد فساد تاثیرگذار است. فدراسیون‌های بین المللی ورزشی با ثروت عظیم خود و کنترل محدود در خطر بالایی از فساد هستند. فساد در اینجا از سوء استفاده از سرمایه‌های فدراسیون یا اختلاس تا فساد اعضای فدراسیون و فساد مربوط به انتخابات در ساختارهای سازمانی ورزش حاکم می‌باشد. فساد در مورد حقوق رسانه و بازاریابی: که منابع عمده درآمدهای مربوط فدراسیون‌های ورزش و فوتبال هستند. سازمان شفافیت بین الملل (۲۰۰۸). امروزه با رسوایی‌های ICO و فسادهایی که بین کارکنان آنان اتفاق می‌افتاد و حتی تبنای‌هایی که برای به دست آوردن میزبانی مسابقات اتفاق می‌افتد خود الگویی است که هم عوامل فردی و مدیریتی را تحت تاثیر قرار می‌دهد شاید این عامل که باعث شود حساسیت‌ها نسبت به فسادهای فردی و مدیریتی کاهش یابد چرا که با این دیدگاه که در سطوح کلان ورزش فسادهای وسیعی اتفاق می‌افتد، فسادهای کوچک به چشم نمی‌آید اما همین فسادها بدترین آسیب‌ها را به جامعه ورزشی ما خصوصا فوتبال وارد می‌آورد.

در جمع‌بندی این پژوهش باید گفت که براساس مدل تاییده شده در پژوهش فساد در فوتبال ناشی از علل مختلفی است اما نهایتاً توسط مولفه های فردی صورت می‌گیرد و عوامل مدیریتی در بحث فساد در واقع جنبه انتخابی و تصمیم‌گیری مربوط به رفتار فساد را شامل می‌شوند. از این رو تمرکز اصلی و کلی سیستم‌های نظارتی حقوقی و مدیریتی در فوتبال باید بر مولفه‌های فردی باشد. اما به طور کلی باید براساس یک الگوی مناسب هماهنگی، همکاری و تقسیم کار بین سازمان‌های متولی در حوزه فوتبال به مدیریت، نظارت و مبارزه با پدیده فساد پرداخت. در همین راستا پیشنهاد‌های زیر براساس مولفه‌های شناسایی و تحلیل شده در این پژوهش به عنوان راهکارهای کلان مبارزه با فساد در فوتبال در جدول ذیل مطرح می‌گردد.

راهکارهای سیاسی - نهادی:

▪ تصویب قوانین کار آمد و راهگشا در مقابله با فساد تقویت نهادهای مدنی در نظارت بر نهاد قدرت و دستگاه‌های

اجرایی

- تقویت نقش و جایگاه مطبوعات آزاد و مستقل در مقابله با فساد در فوتبال
- سیاست زدایی از نظام اداری و انتخاب مدیران براساس شایستگی در سازمان‌ها و باشگاه‌های حوزه فوتبال
- اصلاح قوانین و مقررات کیفری و جزایی برای برخورد موثر با عوامل فساد در فوتبال
- پیشگیری از طریق اصلاح و بهسازی نظام اداری و آموزش تمرکز زدایی از اداره امور کاهش تصدی‌های

دولتی

- ایجاد اصلاحات در نظام نظارت و بازرسی و بهینه سازی فرآیند نظارت و کنترل در حوزه فوتبال
- تقویت فرهنگ مشارکت جویی و مشارکت پذیری در سازمان‌های اجرایی حوزه ورزش و فوتبال
- افزایش پاسخگویی دستگاه‌ها در مقابل مردم، نهادهای مدنی و نهادهای نظارتی قانونی

راهکارهای اقتصادی:

- کاهش مداخلات دولت در امور اقتصادی فوتبال
- رقابتی نمودن فعالیت‌های اقتصادی و معاملاتی دولتی در فوتبال و حذف امتیازات و رانت‌های مختلف
- اصلاح ساختار باشگاه‌های دولتی و تسریع در تکلیف و واگذاری مواردی که تداوم فعالیت‌های آنها به صورت دولتی ضرورت ندارد.

▪ شفاف سازی قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی سازمان‌ها و باشگاه‌های حوزه فوتبال (بخش

دولتی و بخش خصوصی)

راهکارهای فرهنگی - اجتماعی:

- افزایش آگاهی و آموزش مستمر جامعه فوتبال در خصوص برنامه‌ها و دستوردهای مقابله با فساد
- احیا و آموزش ارزش‌های اخلاقی و انضباط اجتماعی در فوتبال
- تقویت فرهنگ مسئولیت خواهی و نقد پذیری سازمان‌های حوزه فوتبال

منابع و مأخذ

1. Forrest, D.(2012).Corruption of football by match fixers.<http://footballperspectives.org>.
2. Mason. D. Sthibault,. B. Misener,. L. (2006). An agency theory perspective on corruption in sport: The case of the international Olympic Committee. *Journal of Sport Management*. No. 20, PP:52-73Janis .
3. Maennig,. W. (2005). Corruption in International Sports and Sport Management: Forms, Tendencies, Extent and Countermeasures. *European Sport Management Quarterly*. 5(2), pp.187-225.
4. Rashidi,. A. (2010) Health Promotion Office and the fight against corruption, the Office of Education and Research, Central Province Governor.
5. Sadeghi,. H. Assari,. A. Shaghaghi Shahri,. V. (2011). Measuring Corruption In Iran By Using Fuzzy Logic (Economic Approach). *Economic Research Review*. 4 (39): 139-174 .
6. Liu,. J. Lin,. B. (2012). Government auditing and corruption control: Evidence from China's provincial panel data, *China Journal of Accounting Research* 5 (2012) 163–186.
7. Karapetian,. S. (2001). Russian law and the struggle against corruption, Russiaon- Russia.
8. Razzaghi,. M. E. Ramezanejad,. R.. mehrabi,. G.(2015). A Study of Factors Affecting Administrative Corruption in Soccer. *New Trends in Sport Management*.2(7): 41-52.
9. Boniface,. p. et al.(2012). Sports betting and corruption. White paper by IRIS Network. University of salford, cabinet praxes- advocates. University of Beijing. Translation supported by sport accord.
- 10.Gorse, S., Chadwick, S (2010). Conceptualizing Corruption in Sport: implications for Sponsorship Programmers, *The European Business Review*, July/August 2010: 40-45.
- 11.Maennig, W (2008). Corruption in international sports and how it may be combated, IASE/NAASE Working Paper Series, Paper No. 08-13.
- 12.Match fixing to a draw or a fixed score (2012).BBC,Italian trio relegated to serie B.(2006).<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/Europe/5164194.stm>.
- 13.Gorse,. S. Chadwick,. S. (2012). The Prevalence of Corruption in International Sport A Statistical Analysis, report prepared for the remote gambling association and their partners, the European gaming and betting association and the European sports security association/
- 14.tahliye yok,. A. Y. (2012). Kanaldhaber.com.tr.2011-07-22.
- 15.Ghasemi,. V .Zvalaktaf,. V. Ali Vand,. A. N. (2009). *Sociology of Sport*, published by sociologists.

16. Mann, M.I (2011). Take a look at the phenomenon of corruption and deal with it in the Russian Federation, translation Ahmed Rashid, a publication research report, Issue 40157.
17. Rasouli, R. methods, B. (2008). Administrative Corruption in Educational System: Factors of Emersion, Prevalence, and Control, spread and reduce it, Public Administration, pp. 19-34.
18. Alvani, i. Zarandy, S. Arabsorkhi, A. (2009). Components of national anti-corruption strategy of the Islamic Republic of Iran. Public Administration, 2(4): 3- 22.
19. Khabiri, M. (2003). Comparing the situation with the criteria of UEFA's Professional Football League clubs and clubs from the countries of Japan, South Korea, UAE and Turkey, reported the research project, Institute of Physical Education and Sport Sciences, Ministry of Science, Research and Technology.
20. Gholipour, R. Dutiful, T. (2005). Corruption and appropriate strategies to combat it. House and Research. 53: 34-54.
21. Safari, HR. (1999). The study of factors affecting the incidence of corruption in the Islamic Republic of Iran's Physical Education Organization. M. Sc., Faculty of Physical Education, Tehran University.
22. Najafi kaloni, M. Goudarzi, M; Farahani, A.; Bidhendi Ismaili, H. (2012). Factors affecting the incidence of corruption in sport organizations (study of corruption in the Islamic Republic of Iran Football Federation), the Journal of Sport Management, Issue 14, pp. 122-109.
23. Baldson, E. Fong, L. Thayer, M. (2007). Corruption in college Basketball? Evidence of Tanking in postseason conference tournaments. Journal of Sports Economics, 8(1): 19-38.
24. Numerato, D. (2009). The media and sports corruption: An outline of Sociological understanding. International Journal of sport Communication, 2: 261-273.
25. Dong, B. Tor eler, B. (2012). Causes of corruption: Evidence from China, China Economic Review. CHIECO-00621; No of Pages 18, <http://dx.doi.org/10.1016/j.chieco.2012.09.005>.
26. Lisciandra, M. Millemaci, E (2015) The economic effect of corruption in Italy: a regional panel analysis, <https://mpr.aub.uni-muenchen.de/62173/>
27. Warf, B (2016) Geographically uneven landscapes of Asian corruption, Asian Geographer Volume 33, Issue 1, pages 57-76
28. Ibrahim, M. Kumi, E. Yeboah, T (2015) Greasing or sanding the wheels? Effect of corruption on economic growth in sub-Saharan Africa, African J. of Economic and Sustainable Development 2015 - Vol. 4, No.2 pp. 157 - 173

29. Gottschalk, P. Smith, C (2016) Detection of white-collar corruption in public procurement in Norway: the role of whistleblowers, *Int. J. of Procurement Management* 2016 - Vol. 9, No.4 pp. 427 - 443
30. Bricknell, S. (2015). Corruption in Australian sport. *Australian Institute of Criminology*. 490: 481-500.
31. Kaufmann, D.E. (2000). Governance Matters: From Measurement To Action. *Finance And Development*. 37 (2).
32. Rogers, M (2012) Japan's women's soccer team plays to intentional draw"<http://sports.yahoo.com/news/martin-rogers-japans-womens-soccer-023300712--sow.html>.
33. Anechiarico, F. Jacobs, J.B. (1996). *The Pursuit Of Absolute Integrity*.
34. Fornell, C. Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*. 39-50.